

מצרים מכירה היטב את חמאס: למה בכל זאת מעלימה עין מפעילותו?

written by רות וסרמן לנדה | 01.06.2024

מצרים הרשמית מבינה היטב מיהו חמאס ומהו טיב יחסיו עם ארגון האחים המוסלמים, שפעילותו אסורה זה שנים ארוכות בארץ הנילוס. החוקה המצרית אוסרת על כל פעילות או התארגנות פוליטית שבסיסה דת כזו או אחרת. המודיעין המצרי עוקב בקפידה אחר כל רמז של פעילות מטעם ארגונים אסלאמיסטיים בתוך המדינה, ואילו גורמי האכיפה נוקטים יד קשה מאוד נגד כל פעילות כזו מבית.

יתרה מכך, בניגוד מוחלט לרטוריקה הפרו-פלסטינית של המשטר המצרי, יחסו כלפי אוכלוסייה זו אינו שוויוני לאורך שנים. כך, לדוגמה, פלסטינים שנישאים לאזרחים מצרים לעולם לא יזכו באזרחות. מה, אם כן, גרם למצרים הרשמית להעלים עין מעשרות מנהרות משמעותיות שחשף צה"ל עם היכנסו לרפיח?

בכיר חמאס, **מוסא אבו מרזוק**, ציין בראיון שהעניק ב-2013 **שעומר סולימאן**, ראש המודיעין הכללי המצרי הקודם, סייע לתנועה ומנע כל ניסיון לפרק אותה. את דבריו, כמובן, יש לקחת עם קורטוב של מלח, אולם עובדתית המנהרות קיימות, וחמאס התחמש באמצעותן באופן שקשה לערער עליו.

מעבר לכסף ששולשל לכיסיהם של חלק מאנשי המשטר המצרי מ"תעשיית המנהרות", הרי שההיקף הניכר של המנהרות שהתגלו מצביע על החלטה אסטרטגית, בדרג בכיר, או לכל הפחות העלמת עין מכוונת בדרג הבכיר ביותר. בשום אופן לא ניתן היה להתעלם ממספר כזה של מנהרות הברחה בצומת כל כך רגיש ובאזור כל כך נפיץ.

ניתן להעריך, בין היתר, שמצרים בראשות הנשיא **עבד אל-פתאח א-סיסי** ביקשה לשמר את עמדת המפתח שלה כמתווכת בין חמאס לבין ישראל, בכל משבר פוטנציאלי שעלול לפרוץ, ולהבטיח את עליונותה לעומת קטאר, טורקיה ומדינות נוספות. לפיכך, היא אפשרה לחמאס את צינור החמצן הזה כמנוף.

חתירתה של קהיר להגמוניה אזורית הייתה ונותרה אינטרס לאומי משמעותי. אגב, ב-2017 נראה היה שחל שיפור ביחסי מצרים עם חמאס בעזה, לאחר שמנהיגי ארגון הטרור פרסמו גרסה מעודכנת של אמנת התנועה, שבמסגרתה הם "ניתקו" את עצמם מהאחים המוסלמים.

כיצד יעלה על הדעת שמצרים תסתכן במשחק באש עם פעילי חמאס, כשרק ב-2008 חוותה על בשרה את חדירתם לשטחה ורציחתם של קצינים מצרים? כפי שהיא נוהגת בכל נושא בדואליות אופיינית. חתימה על הסכם שלום עם ישראל וחתימה ליצירת נתיבי סחר ושיתוף

פעולה עם ארה"ב מחד, והזנת הציבור המצרי במסרים אנטי-מערביים ובעיקר אנטי-ישראליים בעליל מאידך.

שנאה תהומית כלפי טורקיה וקטאר, שמבקרות את השלטון המצרי ומטפחות את האחים המוסלמים, ובמקביל קידום נתיבי פיוס והבנה עם אותן המדינות; יריבות וחשדנות ארוכת שנים עם איראן השיעית, כשבמקביל התארכה בקהיר משלחת איראנית בכירה שהניבה התקרבות. מצרים, באופן גורף, מנסה להיות "גם וגם", לשחק בכל המגרשים ולא לבחור באף צד.

ניכר מתגובותיה החריפות של מצרים נוכח הנחישות הישראלית לפעול ברפיח, שהיא מאוד לא מעוניינת בחשיפת מערכת המנהור מהרצועה לשטחה. עניין זה אף מעלה תהיות באשר לגילויים פוטנציאליים נוספים שעלולים להביך את המשטר המצרי (כדוגמת הסתננות בכירים מטעם חמאס לשטח מצרים, הברחת חטופים למצרים ואף מעבר לה, ועוד).

בהקשר זה, בולטת הצטרפות קהיר למאמץ הדרום אפריקאי בבית הדין הבינלאומי בהאג. האם מדובר בניסיון להחריף את הלחץ על ישראל במטרה למנוע ממנה להוסיף ולהתקדם לתוך רפיח? או שמא טומן הצעד הזה רובד נוסף וכמו דרום אפריקה, שמפלגת השלטון שלה, ה-ANC, "מכרה את נשמתה לשטן" האיראני תמורת סילוק חובותיה צפויה גם מצרים לזכות בתמורה כלשהי מטהרן על מאמציה?

פורסם במעריב, בתאריך 31.5.2024.